

jeg svare: Hvorfor da ikke nu ordne hele dette Forhold saaledes, at det paa den anden Side dog ogsaa er sikkert, at det faaer en Ende og faaer en Ende under rimelige og billige Vilkaar; thi der skal som bekjendt til et Salg ogsaa en Kjøber? Naar man gaaer ud fra, at det under saadanne Forhold dog ikke kunde være Andet, end at der maatte finde en Afhændelse og en Opøsning Sted, skulde det saa ikke være det Naturlige og Rigtige, at selve den nye Lov — i alt Fald med de Forbedringer i sammes Bestemmelser, som ærede Medlemmer, af hvilke Mange naturligvis ere mere sagkyndige paa dette Punkt end jeg, kunne foreslaae — foreskrive, at der skal stee en Afgjørelse? I saa Tilfælde kan man dog ikke sige, at der stee Fæstene nogen Uret, medens man paa samme Tid vil fastholde Sandheden i den Tale, at Fæsteforholdet har overlevet sig selv. Mången en Gang er det rigtig nok, bekynderligt at høre, hvor forskjellige Anskuelserne om det samme Punkt kunne være i forskjellige Retninger. I en Retning hedder det, at Fæsteforholdet ikke bør vedblive, men i en anden Retning hedder det, at Fæsteforholdet maa vi ikke røre ved. Det gjælder i disse Forhold om at træffe en retfærdig og praktisk Løsning, men det forekommer mig, efter hvad jeg nu har ytret, og trods Alt, hvad jeg har hørt idag fra forskjellige Sider, at man heller ikke maa være altfor frygtsom overfor disse Forhold, hvis man overhovedet vil see at blive enig om en forstandig Løsning.

Madvig: Det gjør mig ondt at maatte tage Ordet saa seent i Mødet, men jeg troer ikke at burde undlade, inden vi komme til Slutning med Hensyn til det foreliggende Afssnit, at gjøre nogle Bemærkninger, der skulle gaae ud paa nærmest at betragte de foreliggende Afstemningspunkter mere i Forbindelse med Lovforslagets hele Context; jeg vil derfor udbede mig den ærede Formands Dørbærenhed, forsaavidt jeg vil berøre et Afssnit af Lovforslaget, der ikke endnu specielt er sat under Forhandling; jeg skal gjøre det med megen Børnsomhed. — Jeg vil begynde med at sige,

at jeg har megen Betænkelse ved § 21 som den nu foreligger, og det, selv hvis flere af de Endringer vedtages, der ere stillede til den. Men jeg nærer ved Siden deraf den samme Stemning, som nys udtaltes af den høitærede Justitsminister. Jeg kan ikke paa Grund af de Betænkelse, som jeg har ved § 21, være med til at omgaae hele Spørgsmaalet om Bøndergodssets Modification, og jeg kan altsaa ikke gaae ind paa at indskrænke § 1 og derigjennem hele Lovforslaget til kun at handle om Hovedgaarde. Naar man har foreslaaet dette, saa har man jo, som det er blevet udtalt, beroliget sig med, at Grundlovens § 93 for den ene Deel af Majoratsgodsset skal være tilfredsstillet ved Loven af 21de Juni 1854, medens den for den anden Deels Bedkommende vil blive tilfredsstillet ved den her foreslaaede Lov, naar denne indskrænkes til Hovedgaardene. Jeg er imidlertid enig med den høitærede Justitsminister i, at Grundlovens § 93 aldeles ikke har faaet sin Opfyldelse med Hensyn til Majoratsfæstegodsset ved Loven af 21de Juni 1854, og jeg er enig med den høitærede Minister dertil baade af den Grund, som han anførte, og af en anden Grund. Den høitærede Minister havde i mine Tanker fuldkommen Ret i, at man ikke kan sige, at Grundlovens Bud om, at det ved Lov skal fastsættes, hvorledes Majoratsbesiddelsen kan gaae over til fri Eiendom, er tilfredsstillet, naar der blot er anvist en Vej, hvorved den kan gaae over til fri Eiendom igjennem en Skift af Eier, altsaa ved at gaae ud ikke blot af den nuværende Besidders, men af hele Familiens Haand paa een Gang. For at Grundlovens Bud i § 93 skal være tilfredsstillet, udfordres der ogsaa efter min Mening, at Majoratsbesiddelsen skal kunne forandres til fri Eiendom, uden at en Udskiftning eo ipso er den nødvendige Form og Betingelse derfor, og det en Udskiftning, hvorved Godsset med det Samme skifter Eier, uden at den nuværende Besidder selv kan blive Eier deraf. Denne Side af Sagen har den høitærede Justitsminister fremhævet ligeoverfor den anførte Betragtning, men en anden Side er derhos tidligere bleven fremhævet af den ærede 3die